

VAZEM KAZALI KAMUNKOLI

PUSTINJSKE SKORPIJE

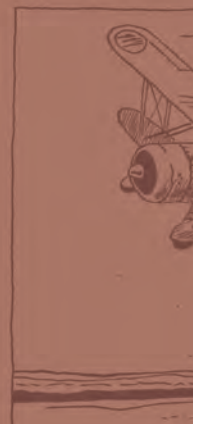
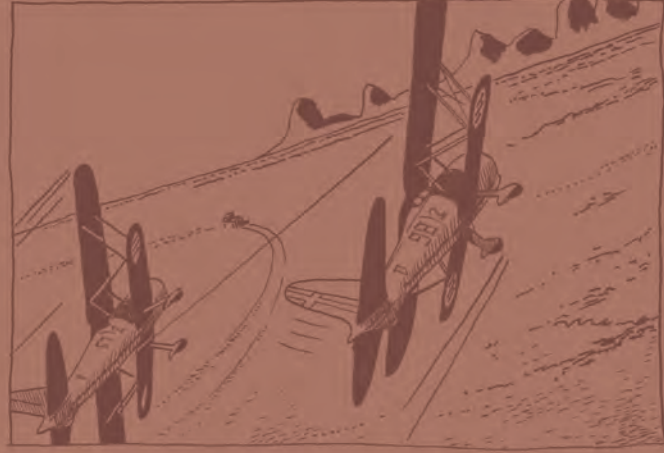
Prema
originalnom
delu Huga Prata

HUGO
PRAT

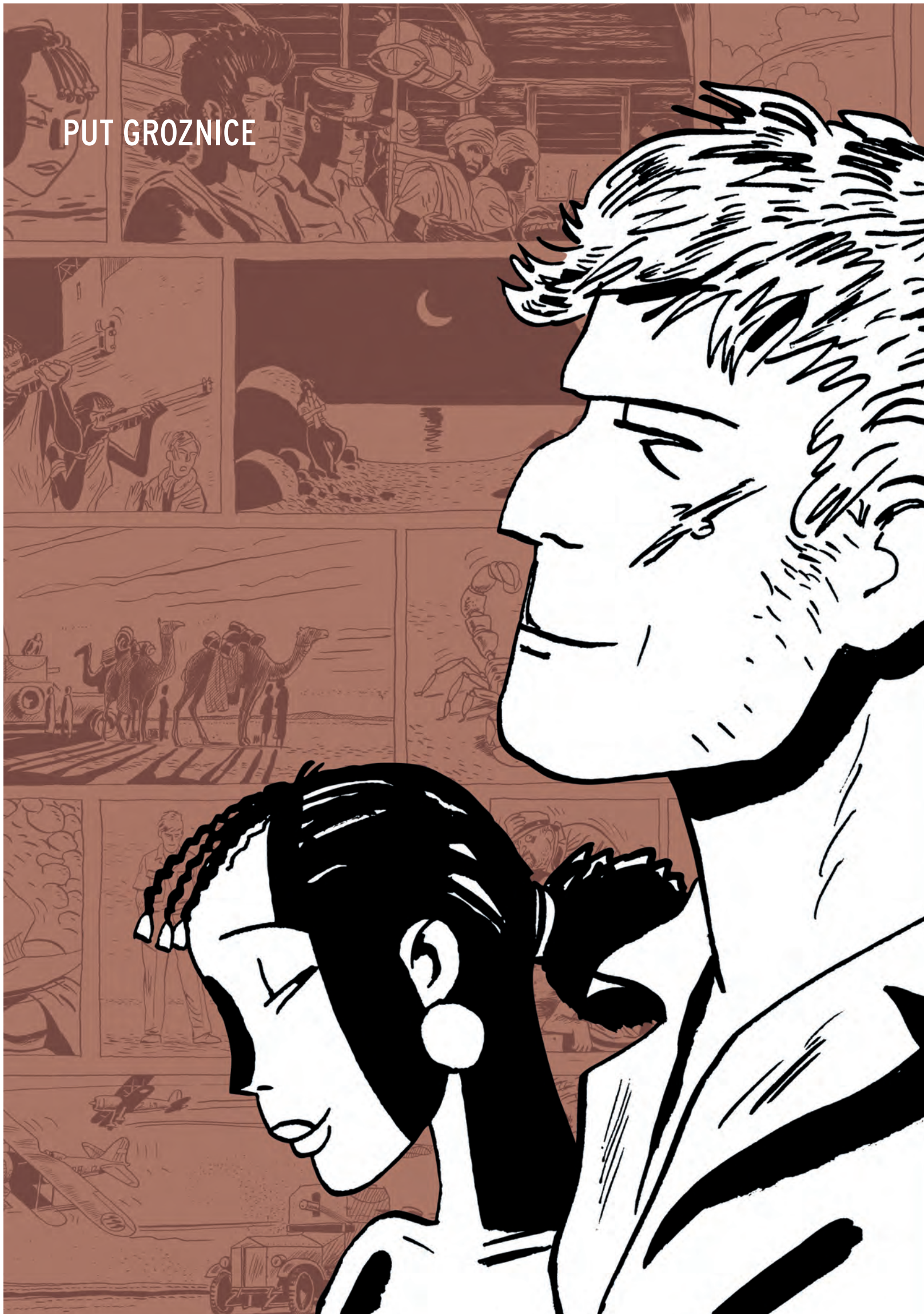
PUT
GROZNICE
ČETIRI KAMENA
U VATRI

4

◀ STARI KONTINENT ▶

PUT GROZNICE

PUSTINJSKE ŠKORPIJE

POKUŠAJ SVEOBUHVAATNOG VIĐENJA

Za istoriju, ratovi se sastoje od sukobljavanja vojski, od njihovih svršetaka, razloga i interesa koji su ih izazvali, te njihovih posledica, koje bi mogle da promene geografske granice i ekonomije u svetu. Istoriju zanimaju promene na „geopolitičkoj šahovskoj tabli“.

Za Prata, rat se, povrh svega toga, sastoji od silesije ljudskih nesreća, drama, junaštava i dubokih osećanja kao što su prijateljstvo, poštovanje, strah, ljubav.

Ako podrobno posmatramo pojedinca u nekoj složenoj situaciji, često bolje možemo razumeti neki globalni fenomen. Priče povezane s nekom grupicom ljudi prinuđenih da se suoče s velikim događajima, osim karaktera tih ljudi, izražavaju zbrku koja vlada svuda oko njih i, u osnovi, potrebu za neophodnim pojednostavljenjem, ako želimo mogućnost da se suočimo s događajima koji su jednako nepredvidljivi kao prirodni.

Čak i za vreme velikih svetskih ratova iz XX veka, dok su se sukobljavali milioni protivnika, organizovanih u disciplinovane pukove, uvek je bilo dovoljno mesta za grupice ljudi koji su pregrupisani u više ili manje redovne jedinice.

Bilo je nemačkih gusara koji su operisali u Tihom okeanu, ili u nekim drugim oblastima udaljenim od njihovih logističkih baza, i koji su vodili neku vrstu „blickriga“ – teškog, herojskog, ponekad viteškog, sa ciljem da nerviraju vojne zapovednike, da naškode ekonomiji i obeshrabre neprijateljske trupe. Postojali su i italijanski ljudi-žabe i pustinjski gusari, kao što su Pustinjske škorprije, *Long Range Desert Group* (Pustinjska grupa za daleka dejstva), engleska jedinica osnovana u Egiptu 1940. godine, jedinica koju je britanski generalštab koristio kao pojačanje tradicionalnim trupama, kako bi se infiltrirali u neprijateljske redove i obavljali izviđačke, obaveštajne i saboterske zadatke.

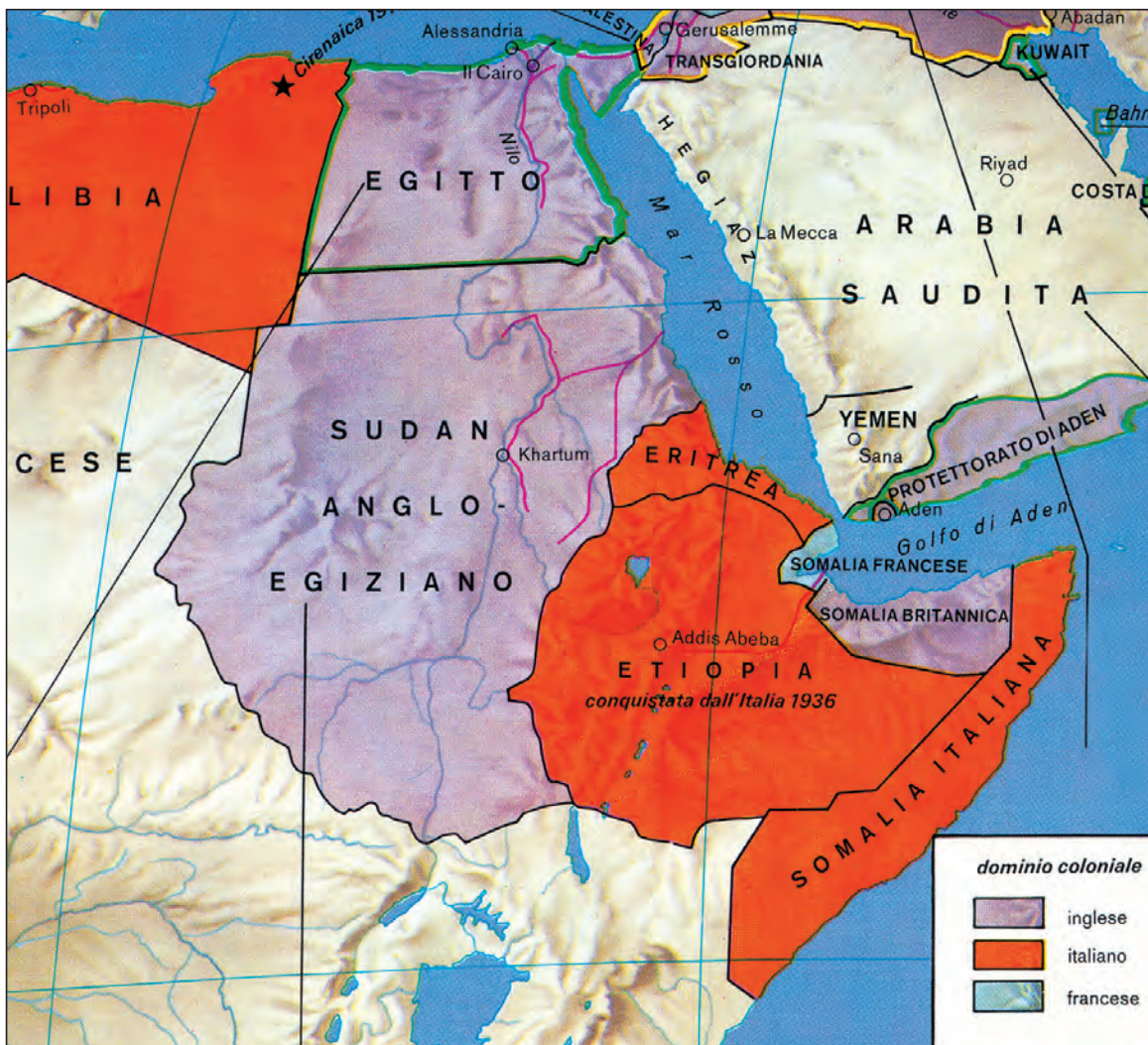
Pustinjske škorprije operisale su tokom celog sukoba i smatrane su boračkom aristokratijom koja je uspela da stekne ugled i poštovanje svih, čak i u neprijateljskim redovima. Oni svakako nisu promenili tok rata, ali njihove su akcije bez sumnje otežale zadatak generalu Romelu.

Partner u akcijama Škorpija je i Afrika, sa svojim morima, svojom pustinjom, tišinom, zaslepljivom svetlošću i senkama. Afrika naseljena ljudima svih vrsta i svakakvog porekla, ljudima čije se sudbine ukrštaju u nizu herojskih slučajnosti, ponekad sasvim običnih i nesvesnih.

Afrika je, uostalom, bila i pozornica sećanja Huga Prata, koji ju je poznao od detinjstva. Godine 1937, kada mu je bilo deset godina – onaj uzrast u kojem momčić očima mašte opaža stvarni svet odraslih – Hugo Prat se pridružuje ocu, tada kolonijalnom službeniku u Abisiniji, i tu ostaje do 1942, kada, uz pomoć specijalnih snaga engleskog pukovnika Orda Vingejta, negus Hajle Selasije uspeva da povрати svoj presto.

Kada ga je otac 1941. godine prijavio u kolonijalnu policiju, mladi Prat dolazi u dodir s vojničkim svetom tada prisutnim u italijanskoj abisinskoj vojsci, ali i u senegalskoj, francuskoj... Otkriva mlade Abisince njegovih godina, čulnost žena, uči jezik i savršeno se uklapa u stvarnost koja je inače bila potpuno strana kolonizatorima. Tih godina se mladi Prat naročito vezao za Brahana, slugu, koji ga je naučio amharski, i za Ahmeda beni Kadimaha, engleskog špijuna i bliskog saradnika Orda Vingejta.

Prat se nalazio u Adis Abebi kada su trupe Hajle Selasija i pukovnika Vingejta trijumfalno ušle u grad. Godine 1942, odveli su ga s majkom do zatvoreničkog logora u Dire Davi; tamo su stavljeni pod nadzor senegalskih trupa Slobodne Francuske, i tako je upoznao još jednu vrstu vojnika, njihove uniforme i priče. Nakon što je s majkom otišao u Italiju na trgovačkom brodu Crvenog krsta, Prat više nikad nije video oca, koji je, kao ratni zarobljenik, umro nekoliko meseci kasnije od virusne infekcije dobijene na putu za Harar. Možda je sve rođeno odatle. Iz tog puta.

Isti taj put za Harar je nemoguće odredište Koinskog, protagonista Pustinjskih škorpija.

Njegovo putovanje, dugo i puno pustolovina, zapravo je putovanje kroz autorova spomen-mesta, filtrirana kroz istorijske događaje. Bogatstvo Prатовog pogleda nalazi se upravo u tome, kada živo sećanje iz afričkih godina njegove mladosti uspe da prenese autentičnu opčinjenost tim tragovima, koji postaju tačna rekonstrukcija istovremeno se mešajući s razmišljanjima o tom vremenu i s političkim i društvenim napomenama. Vladimir Koinski, klasa 1920, završava vojnu akademiju 1937. sa činom konjičkog potpukovnika poljske vojske i tada započinje njegova jurnjava i njegov posao: borba. Luta, od čehoslovačke granice do Danciga i Krakova, potom u Rumuniji, Persiji, Palestini, da bi se konačno obreo u Egiptu, u junu 1940, i stupio u englesku vojsku sa činom poručnika Nilske armije i, konačno, u *Long Range Desert Group* engleskog majora Bagnolda.

Pet poglavlja ove velike sage prati Koinskog duž njegovog krivudavog puta, od libijske i egipatske pustinje do puta za Harar. To putovanje je prilično kratko u vremenu, od kraja oktobra 1940. do marta sledeće godine, ali kroz susrete Koinskog dobili smo kompletan profil raznovrsnog čovečanstva koje se sukobljavalo na tim „vrućim“ teritorijama. Pet poglavlja niže se na sledeći način: prvi tom, jednostavno naslovljen „Pustinjske škorpije“; drugi – „Kolibica na brdašcu...“ treći – „Danakilske lopate“; četvrti – „Klub Suvi martini“; peti – „Dašak mora“.

Jednog dana, za vreme nekog dugog intervjua, novinar je upitao Huga Prata o Pustinjskim škorpijama:

„Da li je Koinski junak tog serijala?“

„Jeste, ali tu je i duh tih priča, činjenica da se pojedinci sreću, deo puta prelaze zajedno s najvećim zločincem u istoriji, ratom, kao pozadinom...“

Potom je dodao:

„Mene zanima da posredstvom izgubljenog vojnika pronađem zalutalog čoveka.“

PRVA EPIZODA:
Pustinjske škorpije

Prva epizoda se odvija između libijske i egipatske pustinje, od 27. oktobra 1940. do prvog decembra iste godine.

U tom trenutku i na tom mestu začela se ideja o maloj privatnoj vojsci, koju tada počinju da stvaraju i čiji je cilj, veoma precizan, malo poznat u istorijskom smislu: priprema zajedničke ofanzive etiopskih rodoljuba i trupa Komonvelta kako bi se Italijani isterali iz Etiopije i drugih afričkih kolonija. Tu vojsku, brigadu „Gideon“, zamislili su, opremili i kontrolisali Englezi, a operisala je pod komandom hrabrog pukovnika Orda Vingejta.

Priča počinje na jedinstven način, naratorov glas je glas jednog od palih vojnika, Skakurija, Grka iz Venecije koji je bio pripadnik Pustinjskih škorpija izdajući se za hrabrog poručnika Korda, čoveka koji se kroz celu epizodu provlači kao heroj sve dok ga ne raskrinka – on je špijun – i ne ubije Koinski.

Nakon susreta s poručnikom Penijakovom, pojavljuje se tajni agent palestinskih Jevreja, lepa Judita Hanan. U prvoj epizodi postavljene su sve osnove na kojima će se definisati potpuno nov korpus Pustinjskih škorpija, njihovi ciljevi, podrške i manevarska margina kojom raspolažu, težina i tajnost misija koje im se dodeljuju.

DRUGA EPIZODA:
Kolibica na brdašcu...

Priča počinje u Kartumu, u Sudanu, 10. januara 1941, a završava se 29. istog meseca, kada u engleskom avionu koji leti preko etiopskog neba ostavljamo Koinskog, Hasana, plemenitog Arapina plaćenika i Akaviju, Vingejtovog ađutanta. Uputili su se prema jezeru Tana, bazi „Gideona“.

U ovoj epizodi se prvi put pojavljuje poručnik Stela, korumpirani heroj i bandit, fašista kada mu to odgovara. Simpatičan i opasan čovek; biće pomenuta i njegova žena, koja će se tokom priče provlačiti u nekoliko navrata i na kraju će toliko zaintrigirati Koinskog da će on tragati za njom sve do Verone.¹ Kuš je pak ratnik iz plemena Beni Amer, „jeretik fundamentalista“, revolucionar koji voli poeziju i jede škorpije. I, najzad, as italijanske avijacije, Vizintini, pojavljuje se na afričkom nebu u svom CR42. Kuš će ubiti Stelu zbog toga što mu je usporio revoluciju, a Koinski će ga sahraniti. Sve što povezuje razne protagoniste omogućuje da se istakne ljudska strana tog rata; njihove različite pozicije, njihove ideje, ali i njihove ličnosti istaknute su uzbudljivim dijalozima, vrtoglaviim nizanjem opasnih situacija i čarobnim i nepokretnim tišinama.

TREĆA EPIZODA:
Danakilske lopate

Koinski, Hasan i Akavija ovog puta moraju da se u jednom engleskom vojnom avionu pridruže snagama u oblasti Debra Markosa; čekaju ih lično Hajle Selasije i pukovnik Vingejt, ali njihov avion je presretnut i prizemljio ga je lovac CR42 kapetana Vizintinija. Trojica zarobljenika uspevaju da pobegnu na spektakularan način, avionom koji su ukrali Italijanima, ali njihovo putovanje se prekida kada se veličanstveni savoja-marketi ošteti. Grupica se razdvaja, Koinski se zatiče sam u opasnoj i vreloj pustinji Danakil, potom uspeva da stigne do neobičnog italijanskog utvrđenja „Đulijeti“, „utvrđenja glumaca amatera“ kojim komanduje Palketi, zapovednik ludo zanesen lirikom. U pratnji Danakila, nekoliko francuskih vojnika koje predvodi poručnik De La Mot, uspeće da se sklone u italijansku vojnu ispostavu. Za Koinskog će spasonosan biti

¹ „Koinski priča...“ (Čarobna knjiga, 2021).

dolazak južnoafričkih trupa, ali u utvrđenju će se dogoditi još nekoliko neobičnih epizoda zato što u ratu nisu samo heroji, nego i bojažljivi, frustrirani ljudi, ljudi koji ne vide da dolazi čas njihovog izbavljenja i kraj celog tog apsurd.

ČETVRTA EPIZODA: *Klub Suvi martini*

Od 12. do 15. februara 1941. Celokupna radnja se odvija duž afričke obale Crvenog mora, tačnije francuskog Somalilenda, u okviru pedesetak kilometara koje je prešao Koinski. De La Mot i Koinski se udaljavaju od utvrđenja „Đulijeti“ u moćnom vojnom ševroletu, ali nakon kratke pauze vozilo odleće u vazduh s vojnikom Mustafom. Dvojica protagonista se nađu među dinama bez ikakvog prevoznog sredstva i, srećom, uspeju da izbegnu vatru iz italijanske lake tankete ansalda, a potom ih zarobi grupa proitalijanskih libijskih vojnika koji će ih odvesti do utvrđenja južno od Ras Dumeira. Komandant tog utvrđenja nije niko drugi do plemeniti major Fanfula, stari poznanik De La Mota – obojica su zaljubljeni u istu ženu u Džibutiju, Adrijen, i obojica će se prepustiti čežnji evocirajući prijatne uspomene na nju, na svetlost romantičnog odraza mladog meseca u moru. Fanfula, oboleo od lepree, odlučio je da više nikad ne vidi Adrijen. Italijanski oficir i aristokrata služi svoje „goste zarobljenike“ suvim martinijem, savršenim i ledenim, i upušta se u prijatan razgovor s dvojicom oficira, tako jedinstvenih i drugačijih. Tokom noći 14. februara 1941. Fanfulu će ubiti isti oni libijski vojnici koji će pokrasti njegovu imovinu i pobeći u pravcu Moke, na obali Jemena. Koinski će produžiti svoje putešestvije na leđima kamile, dok De La Mot odlučuje da ostane još malo pored pepela svog starog prijatelja Fanfule.

PETA EPIZODA: *Dašak mora*

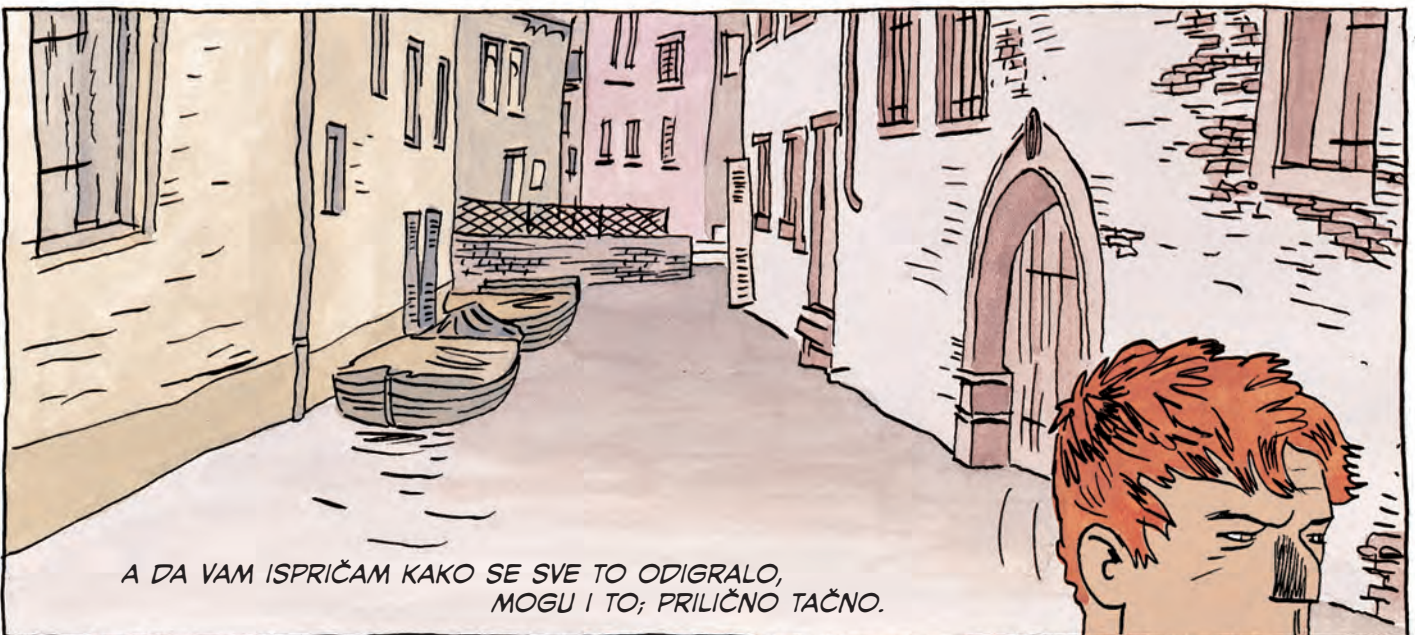
Koinski nastavlja misiju na leđima kamile, prema jugu; mora da stigne u Harar da bi stupio u kontakt s rodoljubima i carevim pristalicama. Udružuje se s dva indokineska strelca iz francuske vojske i jednim neobičnim italijanskim vojnikom, Gverinom Modenom, Jevrejinom u crnoj košulji, oračem peska i zalivačem kamenja, ali i vlasnikom veoma korisnog oklopnog vozila bređa 41. Srešće Gulu, lepu danakilsku vešticu, učenicu Crnog Meseca i reinkarnaciju Lilit, prve žene, koju je jedan afarski poglavica pozvao da im bude vodič. Zatim će sresti madam Bredu, vlasnicu najelegantnijeg kupleraja u Džibutiju, „Dašak mora“, uz čiju pomoć zauzimaju nemački izviđački brod. Rat se sastoji od neobičnih saveza i još posebnijih vojski („kastiračice“, Guline učenice, pružice dokaz za to), ali herojska dela i druge krajnje podvige tek treba izvesti: izviđački brod prekršten u „Dašak mora“ poslužiće za napad i potapanje nemačke podmornice, a madam Dašak, pre nego što je streljaju kao špijunku, pomoći će Koinskom, prurušenom u gluvonemog Gala vojnika, da se ukrca u voz koji ga mora odvesti od Džibutija do Dire Dave.

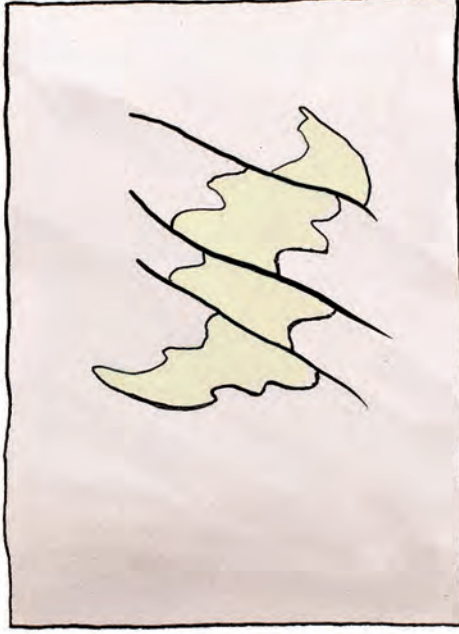
VENECIJA, SEPTEMBAR 1945... OČIGLEDNO SE NE PRIMEĆUJE NA PRVI POGLED.

ALI, VERUJTE MI, TO
JESTE VENECIJA, I JESTE
1945. GODINA. VERUJTE
MI I DA SAM JA ONAJ
ČOVEK KOJI KORAČA
BAŠ TAMO.

A DA VAM ISPRIČAM KAKO SE SVE TO ODIGRALO,
MOGU I TO; PRILIČNO TAČNO.

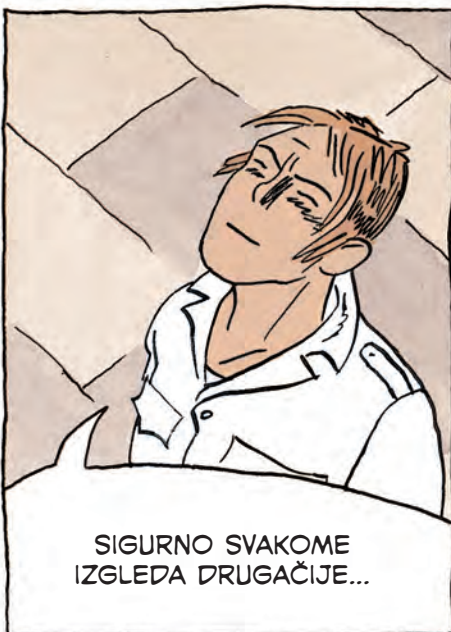

ZNAO SAM DA ĆU TE NAĆI
OVDE NEGDE!

OVO JE MNOGO
LJUDI ZA SAMO
JEDAN MESEC,
ZAR NE?

SIGURNO SVAKOME
IZGLEDA DRUGAČIJE...

PRONAŠAO
SI NJEGOVU
ADRESU?

MHM...

ONDA
IDEMO!

I DALJE ŽELIŠ TO DA URADIŠ?

NE ZNAM!

AKO TO NE URADIM, BOJIM SE DA SE MOJ RAT NIKAD NEĆE ZAVRŠITI.

STRAH DA ĆEŠ OSTATI ZAGLAVLJEN! KAO STARO ĐULE U ZARĐALOM TOPU!

A PLAŠIŠ LI SE I DALJE MESECA?

SVAKE NOĆI MALO VIŠE.

VEROVAO SI U NJEGOVU MAGIJU?!

NE.

A I DALJE NE VERUJEM NI U SUDBINU.

OVDE JE. NA PRVOM.

SMETA MI ŠTO
ZNAM DA JE
ŽIV.

MMH...

SEĆAM SE
ŠKORPIJE KOJI
JE REKAO: „RAT
LVEK STVARA
SAMO MRTVE I
PREŽIVELE!“

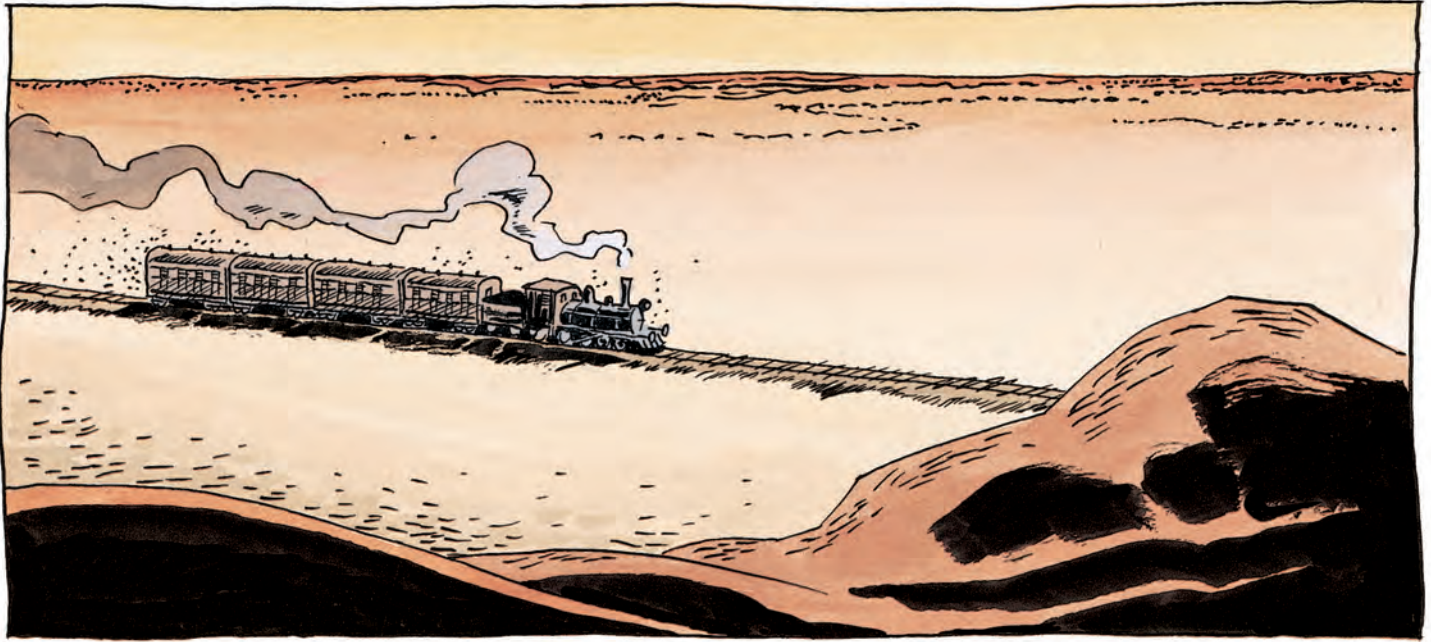
ŠKORPIJE?

ŠKORPIJA –
FILOZOF! A
GDE SI GA
UPOZNAO?

U VOZU IZ
DŽIBUTIJA ZA
DIRE DAVU,
1941, KAD SI
TI UPOZNAO
GULU! U ISTO
VREME.

CIGARETU?

OVAJ GAD PJER!
TESTIRA ME. JEDAN
GALA NE PUŠI!

A DO
NOVOG
NAREĐENJA,
JA **JESAM**
GALA!

OVA BOJA
MORA DA IZDRŽI
DO DIRE DAVE,
A NIKAD SE, BLAGI
BOŽE, NISAM
TOLIKO ZNOJIO
KAO U OVOJ
SAUNI!

IZLUĐUJE ME ŠTO
NE MOGU NIŠTA DA
RADIM! SAMO DA
ČEKAM, ČEKAM...

GALA KOJI BI
RADO ZAMENIO
OVAJ KOSTIM ZA
CIGARETU!

DA ČEKAM
KONTROLU...

LIČNA I PUTNA DOKUMENTA
NA PREGLED!

A PO NAČINU NA
KOJI ME GLEDA KOMŠIJA
PREKO PUTA, DUG PUT JE
JOŠ PRED NAMA...

U REDU. PJer IZGLEDA
POUZHANO! VIDEĆEMO NA
ITALIJANSKOJ GRANICI...

KAD BI OVAJ
VOZ MOGAO SAMO
MALO BRŽE DA
SE KREĆE...

ŠTA POLJSKI OFICIR PRERUŠEN
U GALA RATNIKA RADI IZMEĐU
DŽIBUTIJA I DIRE DAVE?

POKUŠAVA DA SE PRIDRUŽI
GLAVNOM ŠTABU ENGLJSKO-ETIOPSKIH
TRUPA KOJE SU KRENULE U OFANZIVU SA
CILJEM DA OSLOBODE ZEMLJU OD
ITALIJANSKOG OKUPATORA.

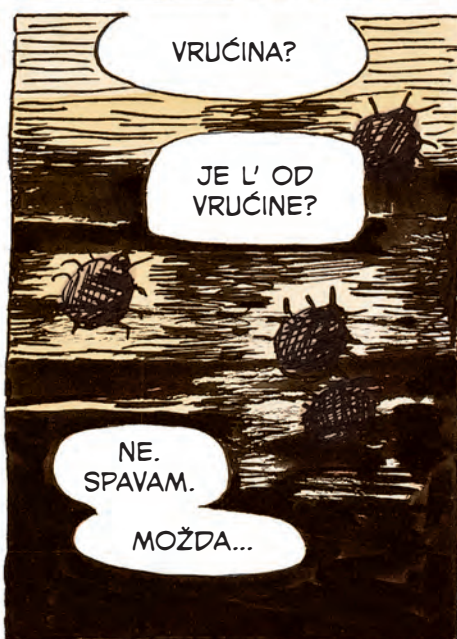
IZBEGAVA FRANCUZE IZ VIŠIJA,
STUPA U SAVEZ S DEGOLISTIMA...
SUSREĆE SE SA SUDANCIMA,
JUŽNOAFRIKANCIMA, INDIJCIMA
IZ NATALA, SOMALCIMA.
BOŽE BLAGI, OVDE IMA VIŠE
NACIONALNOSTI NEGO ZRNA
PESKA U OVOJ VRAŽJOJ
PUSTINJI...

DA LI TO ZABRINJAVA
STANOVNIŠTVO OVOG VAGONA?

DA LI ZBOG TOGA NE
MOGU DA SPAVAJU?
ZAR OVAJ RAT NIJE
PONOSNI RAT ŠAČICE
EVROPLJANA?

ŠTA SE DEŠAVA,
KOINSKI, BUNCAŠ?

VRUĆINA?

JE L' OD
VRUĆINE?

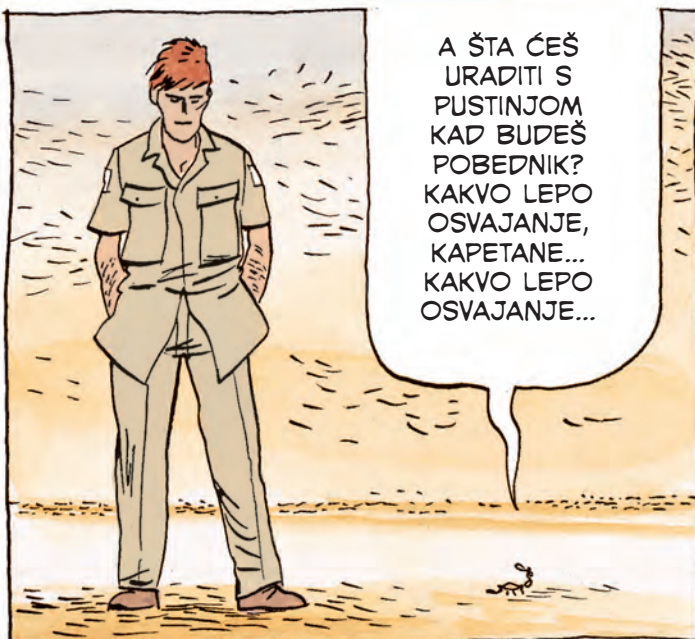
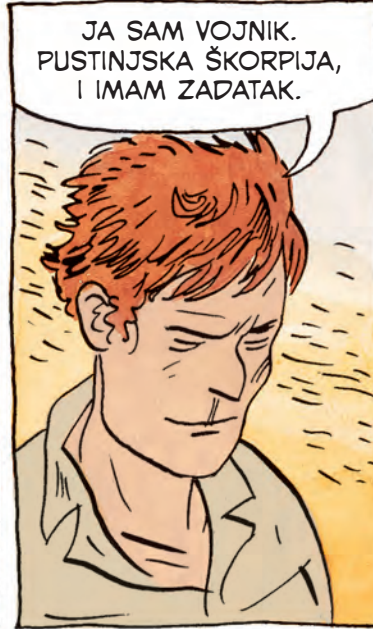
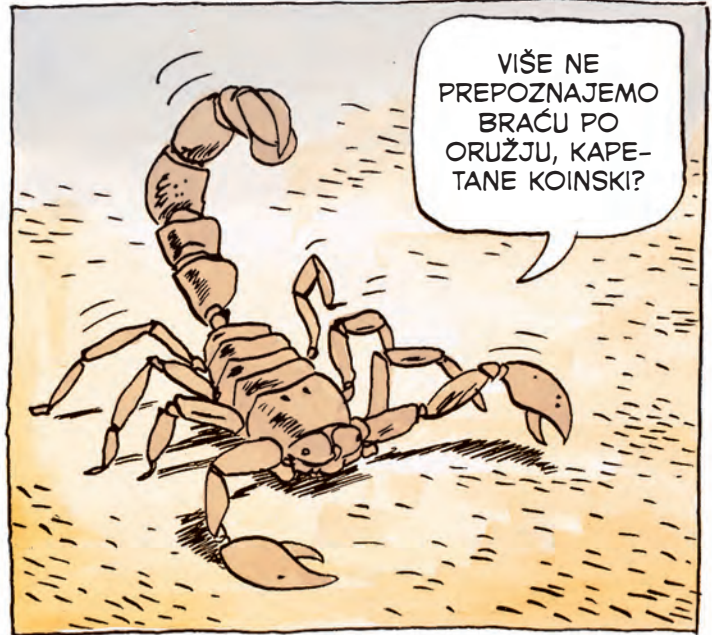
NE.
SPAVAM.

MOŽDA...

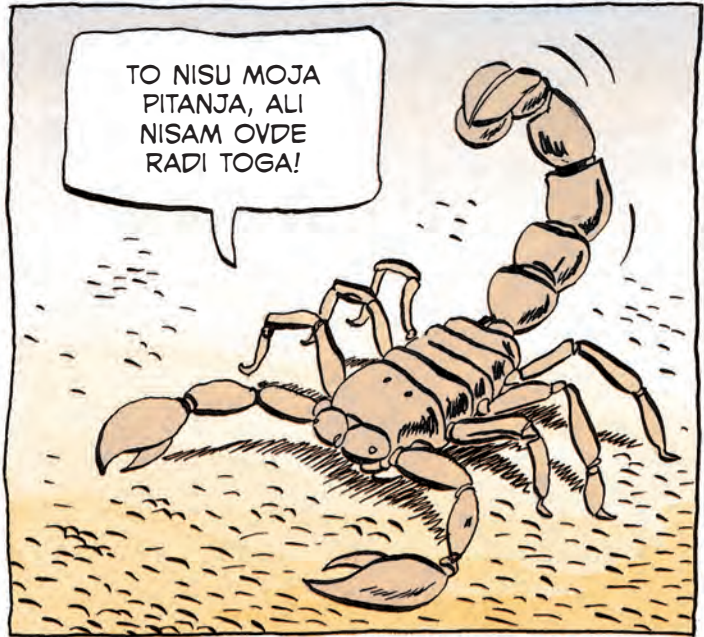
MOŽDA MI JE
NEKA BUVA IZ
PERIKE UŠLA U
MOZAK?

NESUMNJIVO,
DA...

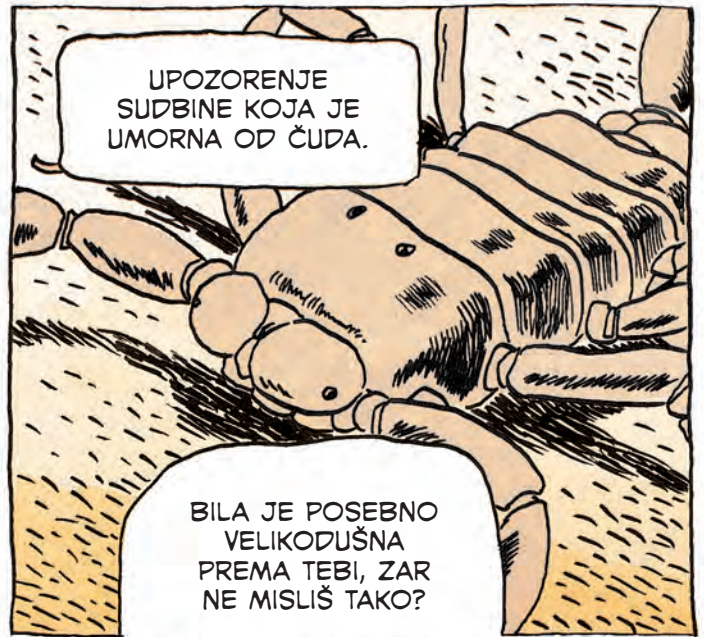
PREŠAO SI TOLIKI
PUT U MOJIM
SNOVIMA DA BI
MI POSTAVLJAO
BESMISLENA
PITANJA?

TO NISU MOJA
PITANJA, ALI
NISAM OVDE
RADI TOGA!

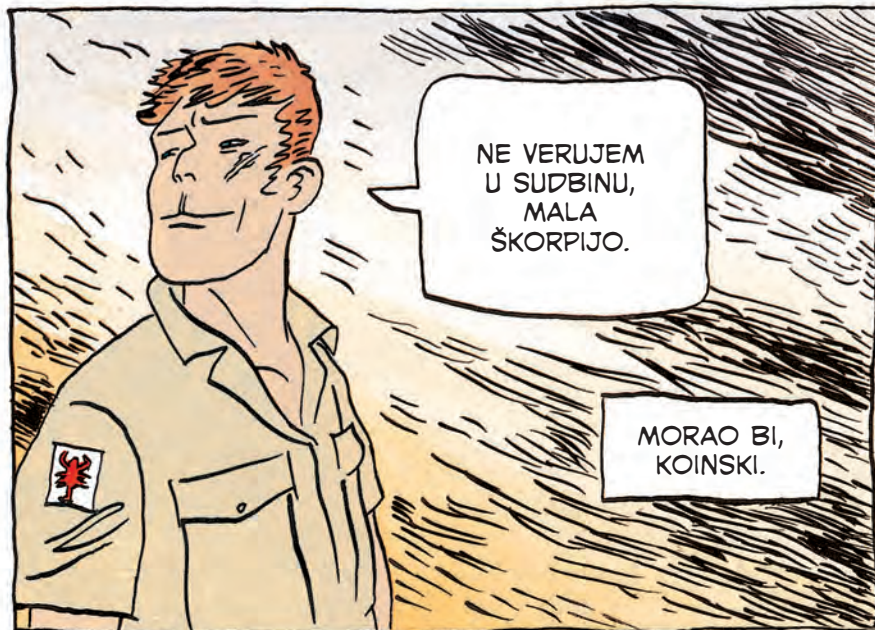

DOŠAO
SAM DA TE
UPOZORIM.

UPOZORENJE
SUDBINE KOJA JE
UMORNA OD ČUDA.

BILA JE POSEBNO
VELIKODUŠNA
PREMA TEBI, ZAR
NE MISLIŠ TAKO?

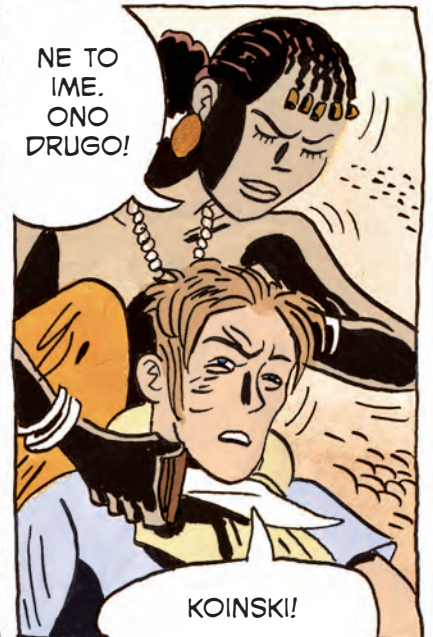
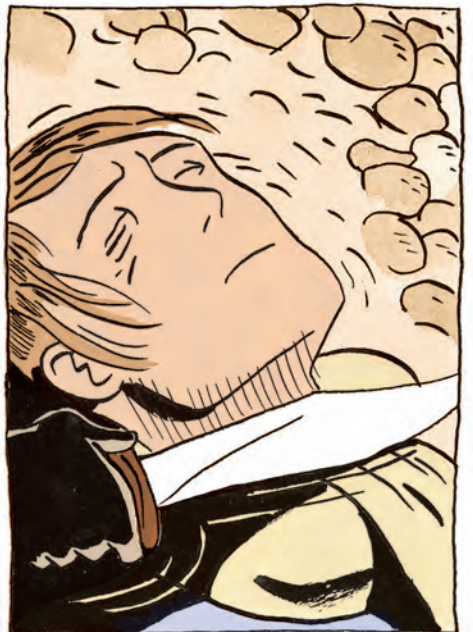
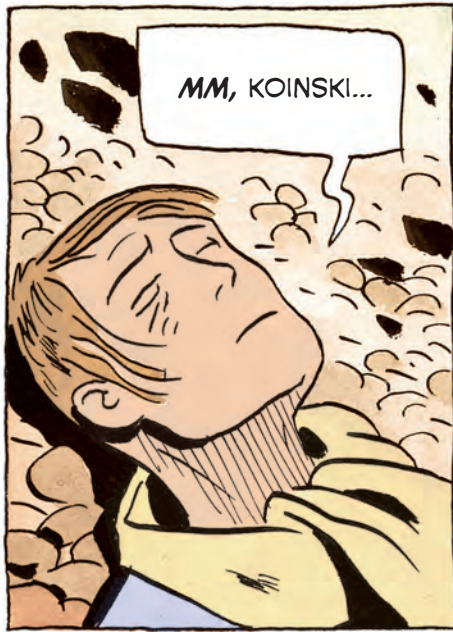
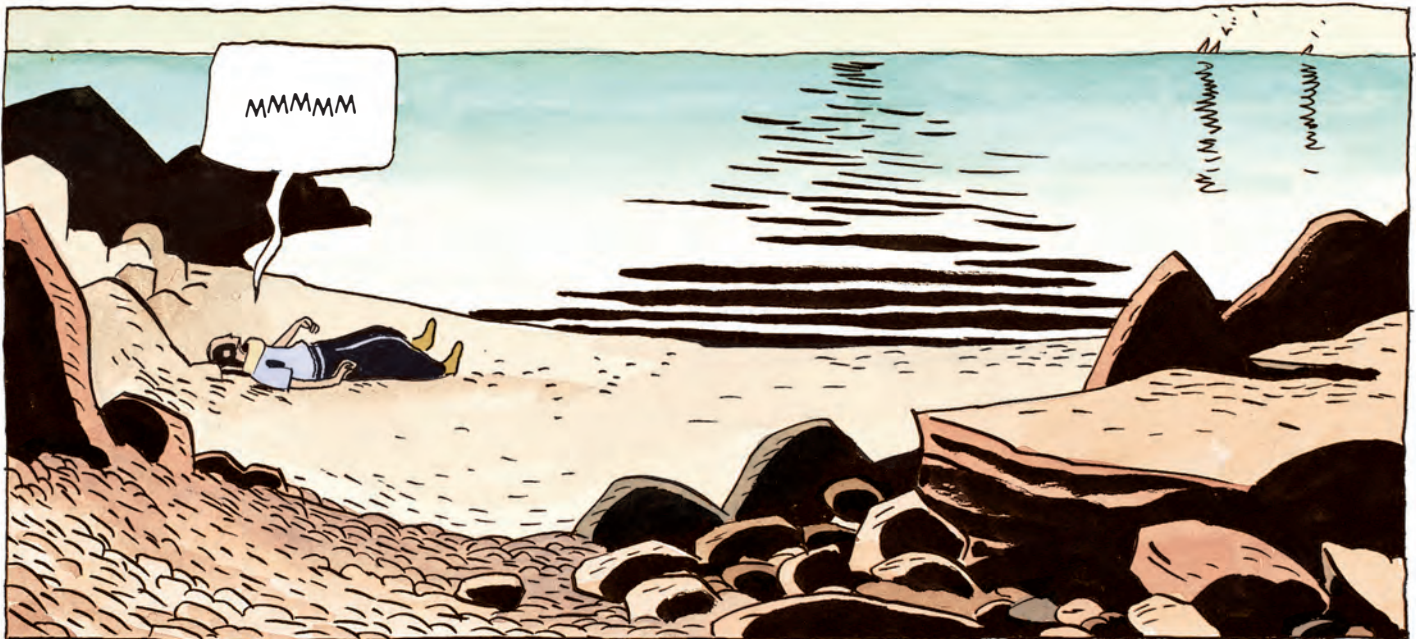
NE VERUJEM
U SUDBINU,
MALA
ŠKORPIJO.

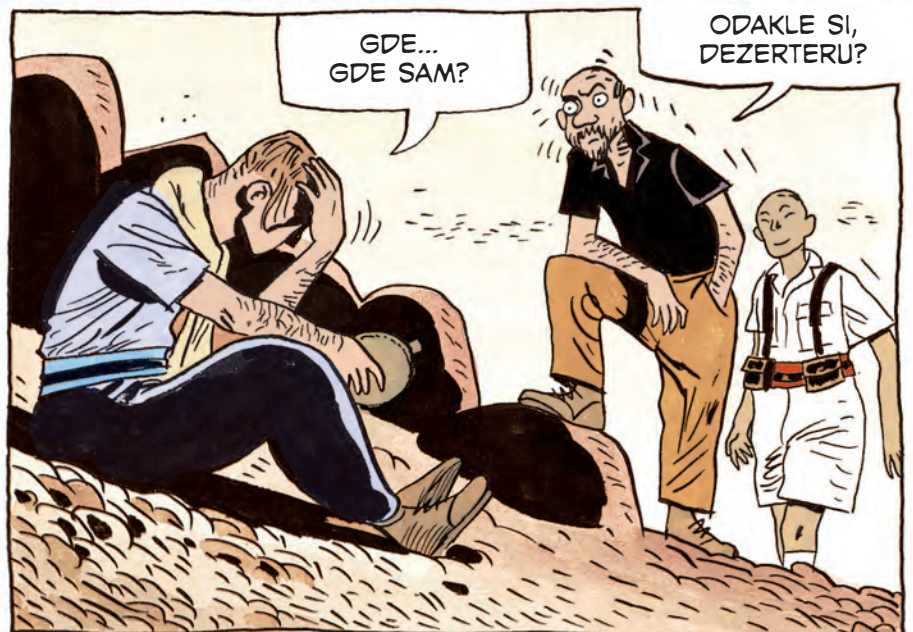
MORAO BI,
KOINSKI.

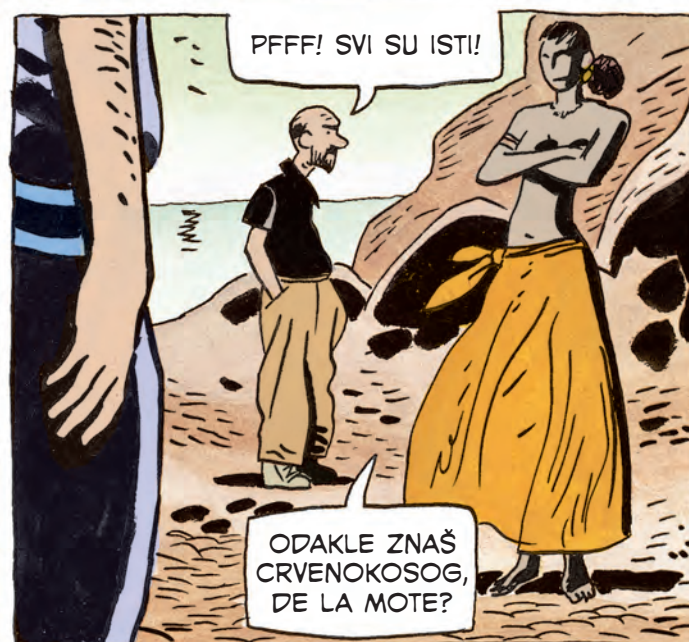
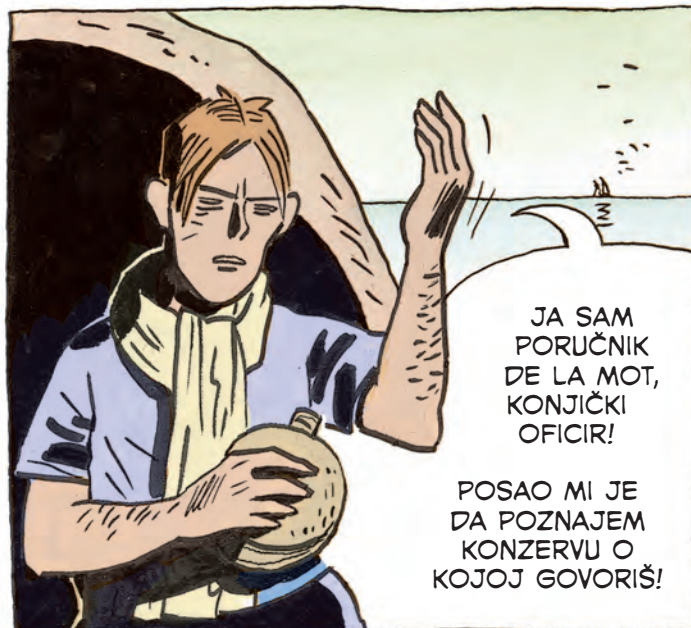
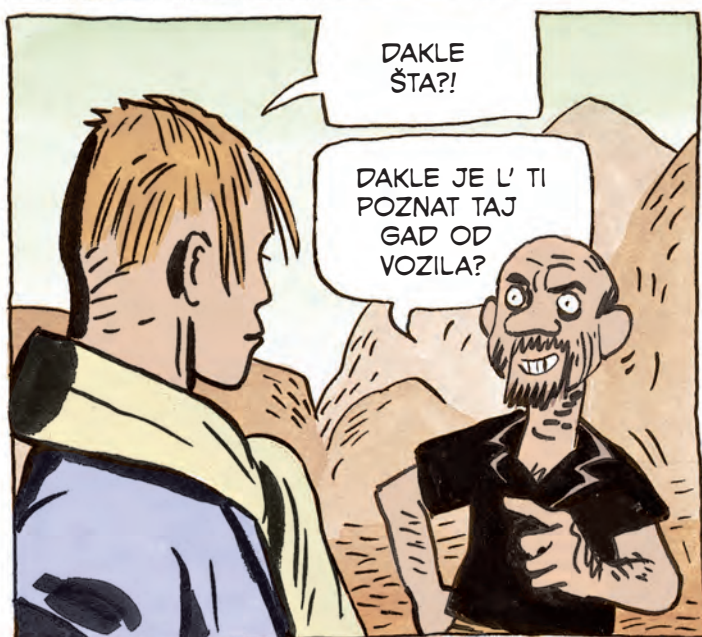

MORAO BI,
KOINSKI.

KOINSKI!

SREO SAM KOINSKOG
KAD SAM SE SKLONIO U
UTVRĐENJE ĐULIJETI, KOJE
SU TADA JOŠ DRŽALI
ITALIJANI. POSLE NEKIH
PERIPETIJA, TAMO
SMO SE NAS DVOJICA
OBRELI
SAMI...

TADA
SMO ODLUČILI
DA ODVOJENO
OKUŠAMO
SREĆU.

ALI JA
SAM SE
PREDOMISLIO!

PA SAM POKUŠAO DA MU SE
PRIDRUŽIM. MISLIO SAM DA IMAM
VIŠE IZGLEDA DA SE S NJIM PRI-
KLJUČIM OSLOBODILAČKOM
KORPUSU U ERITREJI
NEGO SAM.

VEĆ DVE
NEDELJE
HODAM
PONEKAD
SE GUBEĆI
I ČESTO SE
SKRIVAJUĆI!

A ONDA STE ME
VI PRONAŠLI...

IMAAŠ SREĆE! MOJE SESTRE I JA
MORAMO DA PRONAĐEMO KOINSKOG,
KOJI JE NEDAVNO OTIŠAO U DŽIBUTI,
GDE ĆE SEŠTI U VOZ ZA DIRE DAVU. U
OVO DOBA, NESUMNJIVO JE VEĆ U VOZU!

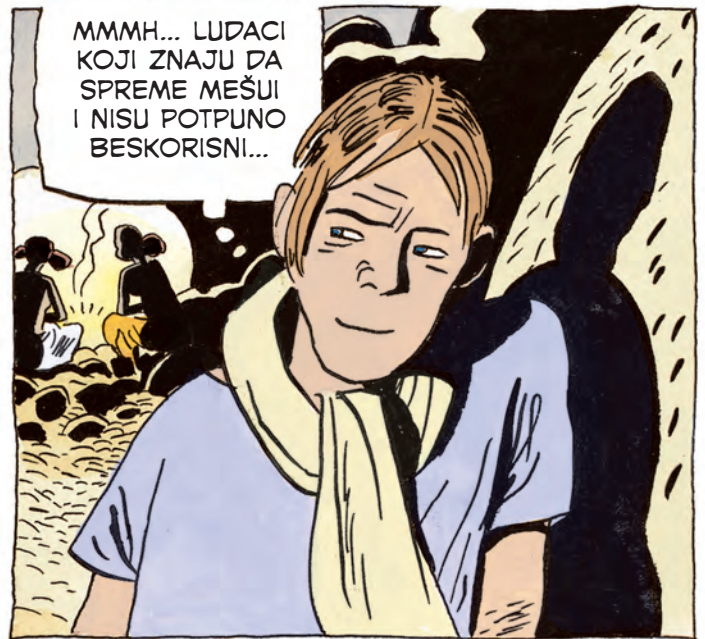
VRLO DOBRO, ALI ŠTA OVO
DVOJE DRUGIH RADE S VAMA?

KAŽU DA TRAŽE LJUBAV I
PUSTOLOVINU U ISTO VREME!

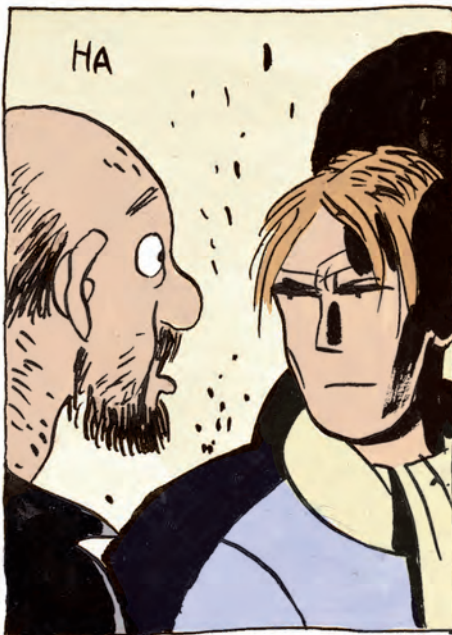
JEDNOM OD NJIH BILO BI
BOLJE DA POTRAŽI I RAZUM!

GAD!

... ALI NEĆU DUGO OSTATI SA OVAKVOM DRUŽINOM LUDAKA!!!

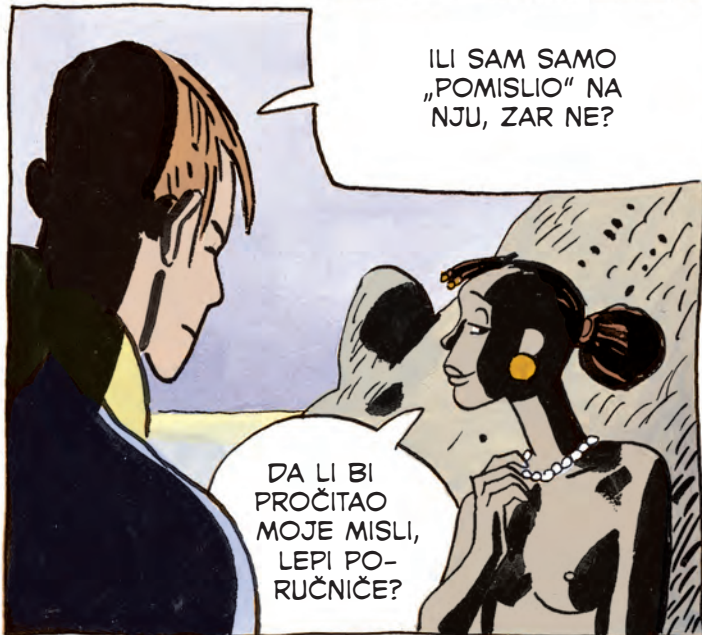
TAJ „RAT“ SE SVAKAKO NALAZI NA PUTU KOJI ĆE NAS ODVESTI CRVENOKOSOM... ALI RECI MI...

... DA TVOJ NEMA NEKE VEZE SA ONOM ZAGONETNOM ADRIJEN?

POZNAJEŠ JE?

TI SI IZGOVORIO TO IME KAD SI BUNCAO!

ILI SAM SAMO „POMISLIO“ NA NJU, ZAR NE?

DA LI BI PROČITAO MOJE MISLI, LEPI PORUČNIČE?

NE. TAJ RAT JE ZAVRŠEN. ADRIJEN JE ZAROBLJENICA!

ZAROBLJENICA SEĆANJA NEKOG DRUGOG.

JE LI, JESU LI SE OVO DVOJE ZALJUBILI ILI ŠTA VEĆ?!

PAZI ŠTA MISLIŠ! S GULOM SE NIKAD NE ZNA!

A AKO POMISLIM DA BI TREBALO DA ODEM NA SPAVANJE?

ŠTA MISLIŠ, JE L' OPASNO?!

